

E Elkarrizketa

ASIER HILARIO › Geologoa

«Gizakia Lurraren historian oso txikia da, baina, gauzak aldatzeko ahalmen handia du»

Gizartea › Naturaldia jardunaldien baitan, 'Flysch, haitzen hitza' dokumentala aurkeztuko du geologo tolosarrak, bihar, 19:30etik aurrera, Leidor aretoan.

INIGO TERRADILLOS

Klimaren eta Lurreko bizitzaren historia arroketa idatzita dago, eta idatzita dauden gertaera horiek berriz etorriko dira etorkizunean. Baina, nolakoa da arroken bidez ezagutzen dugun historia? Eta nolakoa arrokek iragartzen dutena? Iragartzen duten hori eta gizakiak eginikoaren ondorioz eraikitzen ari dena bide beretik al doaz? Horrelako galderari erantzuna eman ahalko diegu *Flysch, haitzen hitza* dokumentalarekin. Naturaldia jardunaldien baitan, bihar izango da ikusgai, Leidor aretoan, 19:30ean. Bertan izango dira lanaren zuzendariak, hau da, Alberto J. Gorritiberea zinema zuzendaria eta Asier Hilario Geologian doktora. Miguel Delibes de Castro biologoak ere parte hartuko du bihar, orori dago zuzendua, eta «gogoetarako bide emango du, zabaltzen den mezua ez baita txantxetako», Asier Hilario tolosarrak dioenez.

Zer da Flysch bat?

Itsaslabarrera gerturatzen bagara, haitzetan geruzak ikusiko ditugu. Geruza horiek Lurraren historiaren liburuaren orrialdeekin pareka genitzake. Duela milioika urte sortu ziren geruza hauek itsaso azpian, sedimentuekin. Gero, kasu batzuetan azaleratu egin dira, eta horregatik, adibidez, Uzturreren gailurrean itsasoko fosilak ditugu. 50 milioi urteetan zehar itsaso azpian metatu ziren sedimentuak irakur ditzakegu liburu hauetan, eta aldaketa klimatiko, geologiko edota biologiko guztiez informazioa ematen digute.

Nondik nora sortu zen dokumentala egiteko ideia?

2007ko udan Zumaian kongresu bat egin genuen geologoen artean. Zumaia geologian mundu mailako

Alberto Gorritiberea zumaiaarra eta Asier Hilario tolosarra filmarekin lanean. HITZA

erreferente izatea proposatu zen. Han ginela, Alberto Gorritiberea hurbildu zitzaidan, eta ikus-entzuenekoren bat egiteko ideiaz aritu ginen. Gauzak kontatzeko moduan eta mezuan bategitegenuez, lanean hasi ginen, lehendabizi babesleak lortuz. Behin ideia edukita eta finantziarioa ziurtatuta, 2008 bukaeran gidoia eta kontaktuak lantzen hasi ginen. Nik, batik bat, edukia landu nuen, eta Albertok informazioarekin gidoia osatu zuen. Halaber, zein zientzialari elkarrizketatu ere adostu genuen. Guztira, 25 zientzialarirekin jarri ginen harremanetan, horietatik lauzpabost euskaldunak, eta guztiek baiezkoa eman ziguten.

Eta gero dokumentala lantzeari ekin zenioten.

2009ko maiatzean grabatu genuen elkarrizketak. Zumaia irudiak ere orduan grabatu genituen. Gero Urbasara joan ginen, ondoren Islandiara, AEBetara eta Mexikora. Izan ere, dokumentala ez da Zumaia Flyscharen ingurukoa. Zumaia Flyscharen inguruan aritzeko abiapuntua eta aitzakia izan da. Dokumentalaren funtsa, beraz, ez da Zumaia Flysch, baizik eta aldaketa klima-

tikoa edo bionazitasunaren egoera bezalako gaiak, baina ikuspegi geologikotik aztertuta. Dokumentalak interesgarria izan beharko luke bai Zumaian, bai Gipuzkoan, bai eta mundu osoan ere, guztientzat interesgarriak izan daitezkeen gaiak jorratzen baititu.

Zein da dokumentalak zabaltu nahi duen ideia nagusia?

Zumaia labarrek Lurraren historiaren zati bat erakusten digute, duela 100 milioi urtetik 50 milioi urtera gutxi gorabehera. Urte horietan guztietan gauza interesgarri

«50 milioi urtetan gertatutakoa jakin dezakegu haitzetako geruzen bitartez»

ugarri gertatu ziren, bereziki klimari dagokionez, beroketa klimatiko handiena eman baitzen. Bizitzari dagokionez, dinosarioak eta Lurreko bizidunen %70 baino gehiago desagertu egin zen epe horretan. Haitzak irakurritz jakin dezakegu zer gertatu den Lurraren historian. Ziur aski, une honetan gertatzen ari dena edota gertatuko dena aurretik ere gertatu da. Be-

raz, Lurraren historian gertatu dena ikastea da kontua, gaur egungo egoera ulertzeko eta jakiteko norantz joan gaitezkeen. Horretaz guztiaz ari da dokumentala.

Zailagoa izango da nora goazen ikustea, ezta?

Errazagoa da nondik gatozen, edo zer gauza eta nola gertatu diren jakitea. Baina, Lurraren historiak ziklotik baduela zerbait esan daiteke. Esaterako, gaur egun beroketarekin edo klima aldaketarekin arduratuta gaude, eta lehenengo gauza litzateke jakitea egoera hau naturala den ala ez. Horretarako ikusi beharko dugu nondik gatozen, jakiteko non gauden eta norantz joan beharko ginatkeen era natural batean. Hori arroketa begiratu ikus dezakegu, Lurraren historian gertatu diren gauza guztiak edo gehienak nolabait arroketa idatzita baitaude. Geologoen lana da, hain zuzen ere, mundu guztian zehar, detektibeen moduan, pista horiek bilatuz, irakurritz eta interpretatuz ibiltzea. **Arrokek era naturalean aurreikusten dutena eta gizakia sortzen ari dena bide beretik al doaz?**

Era naturalean eman beharko litzatekeena betetzen ez bada gizakiak eragina izan duela pentsa dezakegu. Dokumentalareko elkarrizketatu ditugun 25 zientzialariak entzun eta gero, nik esango nuke orokorrean ikerlariak nahiko haserre daudela gizakiaren portarekin. Gizakia oso gauza txikia da Lurraren historian, baina hain txikia izanik, gauzak aldatzeko eduki duen, daukan eta edukiko duen ahalmena oso handia da. Ziurrenik, gaur egun bide natural horretatik desbideratzen hasiak gara, eta hori beroketa klimatikoarekin ikus dezakegu, izan ere, egun era naturalean beharko genukeen baino askoz CO2 gehiago dago atmosferan, eta hori guk sortu dugu. Bestalde, zientzialari asko hasiak dira esaten akaso seigarren suntsipen handia ari dela Lurra bizitzen. Bosgarrena duela 65 milioi urte gertatu zen, eta hartan esaterako, dinosarioak desagertu ziren. Normalean desagertu beharko liratekeena baino 1.000 aldiz espezie gehiago ari dira galtzen egun. Horrelako datuetan oinarrituz aipatzen dute zientzialariek suntsipenarena.

Zumaia biotopoa zure eguneroko lantokia da.

Zumaia gunea biotopo izendatu zenetik 50-100 geologo etortzen dira urtero ikerketak egitera. Biotopo honen guztiaren zuzendari zientzialari bezala aritzen naiz ni, koordinatuz egiten ditugun ikerketak. Zentzu horretan, gure ikerketa baliagarria izan da dokumen-

«Era naturalean beharko lukeena baino askoz CO2 gehiago dago eta hori gizakiak sortu du»

talareko, eta, halaber, dokumentala ere biotopoarentzat oso osagarri ona da.

Dokumentala amaitu zenutenean gustura geratu al zineten emaitzarekin?

2009ko irailean eta urrian muntaketarekin egon ondoren, abenduan aurkeztu genuen. Gustura geratu ginen emaitza ikusita, hasierako ideiarekin bat datorrelako eta isladatzen duelako egindako lana. Garrantzitsuena guk nahi genuen mezua zabaltzen duela. Ikusle guztiei zuzenduriko lana da, erritmo handia du eta gauza ugari kontatzen dira. Orain arteko emanaldietan jendeak arreata handiz jarraitu du, eta gogoetarako bide ematen duela ikusi dugu, botatzen den mezua ez baita nolanahikoa.

Iragarki laburrak

LANA

■ **Ileapaintzailea.** Ibarrako ilea-paindegi batek laguntzaile behar du. metxa2@yahoo.es. 609 79 27 87.

KEY-LAN
Sarrailgintza

Nafarroa etorb, 13 behea - TOLOSA
Mug.: 670 41 79 22
Tel./Faxa: 943 65 03 13

GALTAUNDI EUSKARA TALDEAK
KOORDINATZAILE POSTURAKO LANGILE BAT BEHAR DU.

Kontuan izango da :

- Komunikabideetan eta kudeaketan esperientzia izatea.
- Euskalgintzaren ezagutza izatea.
- Kurrikuluma galtzaundi@galtzaundi.com helbidera bidali behar da.

Epea , maiatzak 14